

NÜFUS PLANLAMASI HİZMETLERİNİ YÜRÜTME YÖNETMELİĞİ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi	:	21/9/1983,	No: 83/7083
Dayandığı Kanunun Tarihi	:	24/5/1983,	No: 2827
Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi	:	6/10/1983,	No: 18183
Yayımlandığı Düsturun Tertibi	:	5, Cilt: 22,	S. 3357

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükmeler

Amaç:

Madde 1 – Bu yönetmeliğin amacı, kişilerin istedikleri sayıda, istedikleri zaman çocuk sahibi olmalarını sağlamak için nüfus planlaması eğitim, öğretim ve uygulama hizmetlerinin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının koordinatörlüğünde ülke düzeyinde yürütülmesini sağlamaktır.

Kapsam:

Madde 2 – Bu yönetmelik nüfus planlaması eğitim, öğretim ve uygulama hizmetlerini yürütmekle yükümlü bulunan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile, Milli Savunma, Milli Eğitim, Sosyal Güvenlik Bakanlıkları, Yüksek Öğretim Kurumları, Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu, Sosyal Güvenlik Kurumları, tüm kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki ilgili meslek kuruluşları, özel ve gönüllü kuruluşları kapsar.

Tanımlar:

Madde 3 – Bu yönetmelikte geçen deyimlerden,
"Bakanlık" Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığını,
"Bakan" Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanını,
"Kurul" Nüfus Planlaması Danışma Kurulunu,
"Sağlık Müdürü", Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürünü,
"YÖK" Yüksek Öğretim Kurulunu,
"Örgün Eğitim" İlk, orta ve yüksek öğretim veren kurumlarda yapılan eğitimi,
"Yaygın Eğitim" Yetişkinlere uygulanan hizmet içi ve halk eğitimini,
"Klinik" Nüfus Planlaması kliniğini,
"Tüzük" Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon hizmetlerinin yürütülmesi ve denetlenmesi hakkında tüzüğü ifade eder.

Hukuki Dayanak:

Madde 4 – Bu yönetmelik 2827 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanununun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına dayalı olarak hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Hizmetler

Hizmetler:

Madde 5 – Nüfus planlaması eğitim, öğretim ve uygulama hizmetleri Bakanlık koordinatörlüğünde tüm kamu kurum ve kuruluşları, kamu niteliğindeki ilgili meslek kuruluşları, özel ve gönüllü kuruluşların işbirliği ile yürütülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Eğitim Hizmetleri

Yaygın Eğitim:

Madde 6 – Bakanlık Aile Planlaması - Ana ve Çocuk Sağlığı Genel Müdürlüğü, nüfus planlaması yaygın eğitim hizmetlerinin belli bir program ve düzen içerisinde ülke düzeyinde yürütülmesini sağlar. Nüfus planlaması eğitiminin illerde uygulanmasında Vali, İl Sağlık Müdürü ile Aile Planlaması - Ana ve çocuk Sağlığı Şube Müdürü görevlidir. Bu görevlerin yürütülmesinde ildeki ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparlar.

1) 5' inci maddede belirtilen kurum ve kuruluşlar, yaygın eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde görev alır.
2) Silahlı Kuvvetler, nüfus planlaması eğitimini Bakanlıkla işbirliği yaparak kendi kurallarına göre uygular.

3) Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu, nüfus planlaması eğitim programını Bakanlıkla işbirliği yaparak hazırlar ve uygular.

4) Nüfus planlaması konusunda yapılacak yaygın eğitim programlarında aşağıda belirtilen konular bulunur.

A - Erkek ve kadın üreme organlarının anatomi, fizyoloji ve gebelik fizyolojisi,

B - Nüfus planlamasının gerekliliği,

C - Nüfus planlaması hizmetlerinin aile sağlığına yapacağı katkılar,

D - Gebeliği önleyici etkin yöntemlerin neler olduğu ve bu yöntemlere ilişkin yeterli bilgi,

E - Gebeliğin önlenmesi, sonlandırılması ve sterilizasyon, konuları,

F - Nüfus planlaması hizmetlerinin nerelerden ve nasıl sağlanacağı.

Örgün Eğitim:

Madde 7 – Orta öğretim kurumlarından başlamak üzere tüm resmi ve özel okulların eğitim, öğretim programlarında nüfus planlaması konusuna yer verilir.

1) Okullarda yapılacak nüfus planlaması eğitiminin kapsamı ve içeriği pedagoğ ve program geliştiricilerinin de görüşleri alınarak Bakanlık ve Milli Eğitim Bakanlıklarınca hazırlanır.

2) Yüksek öğretim kurumlarında yapılacak nüfus planlaması eğitiminin kapsamı Bakanlık ve yüksek öğretim kurumlarınca birlikte hazırlanır.

Meslek Eğitimi:

Madde 8 – Sağlık ve yardımcı sağlık personeli yetiştiren resmi ve özel okulların eğitim, öğretim programlarında teorik ve uygulamalı nüfus planlaması konularına yer verilir.

1) Yardımcı sağlık personeli yetiştiren resmi ve özel okullar, eğitim, öğretim programlarında nüfus planlaması konularını Bakanlıkla işbirliği yaparak hazırlar.

2) Tıp Fakültelerinde mezuniyet öncesi ve sonrası nüfus planlaması eğitiminin hangi bilgi ve becerileri kapsayacağı Bakanlık ile YÖK tarafından ortaklaşa hazırlanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Nüfus Planlaması Hizmetlerinin Düzenlenmesi

Merkez:

Madde 9 – Nüfus planlaması hizmetlerini Bakanlık adına Aile Planlaması - Ana ve Çocuk Sağlığı Genel Müdürlüğü yürütür. Aile Planlaması - Ana ve Çocuk

Sağlığı Genel Müdürlüğü, hizmetin plan ve programlarını yapmak, uygulamak, hizmet veren resmi ve özel kuruluşlara ilaç, araç - gereç ve bilgi desteği sağlamak, bunları denetlemek, değerlendirmek ve geliştirmekle yetkili ve sorumludur.

Nüfus Planlaması Danışma Kurulu:

Madde 10 – Bakanlık, nüfus planlaması konusunda diğer kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak üzere "Nüfus Planlaması Danışma Kurulu" kurar.

1) Bu kurul, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının temsilcilerinden aşağıda açıklandığı şekilde teşekkül eder.

A - Bakanlıktan;

Aile Planlaması - Ana ve Çocuk Sağlığı Genel Müdürü,

Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü,

Tedavi Hizmetleri Genel Müdürü,

Sağlık Eğitimi Genel Müdürü,

Araştırma Planlama Koordinasyon Kurulu Başkanı,

Baş Hukuk Müşaviri.

B - Diğer kurum ve kuruluşlardan;

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşar Yardımcısı,

Milli Savunma Bakanlığı Sağlık ve Veteriner Daire Başkanı,

Milli Eğitim Bakanlığı Sağlık İşleri Daire Başkanı,

Sosyal Sigortalar Kurumu Sağlık Hizmetleriyle İlgili Genel Müdür Yardımcısı,

Türkiye - Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdür Yardımcısı,

YÖK Üyesi,

Türk Tabipler Birliği Başkanı,

Türk Ebeler Derneği Başkanı.

C - Nüfus planlaması konusunda bilimsel çalışma yapanlar arasından Bakan tarafından iki yıl için seçilecek beş üye.

2) Kurul, Bakanın çağrısı üzerine olağan olarak yılda, 6 ay aralıklarla 2 kez salt çoğunlukla toplanır. Gerektiğinde Bakan, Kurulu daha sık toplantıya çağırabilir. Kararlar salt çoğunlukla alınır.

3) Kurula, Bakan bulunmadığı durumlarda Bakanlık Müsteşarı başkanlık eder.

4) Kurul gündemi Bakanlık tarafından saptanır. Kurulun salt çoğunluğu ile tespit edilen konular gündeme eklenebilir.

5) Kurul'un sekreterlik hizmetlerini Aile Planlaması - Ana ve Çocuk Sağlığı Genel Müdürlüğü yürütür.

6) Kurul sekreterliği, toplantıdan 15 gün evvel toplantının yeri, tarihi ve gündemini üyelere bildirir.

7) Kurulun görevleri;

A - Danışma kurulu üyeleri kendi kurum ve kuruluşları hakkındaki dönem raporları ile ondan sonraki döneme ait çalışma programlarını hazırlayarak Danışma Kuruluna sunar. Bu rapor kurul tarafından değerlendirilir.

B - Kurul, nüfus planlaması konusunda strateji tespit etmede ve hizmetlerin yürütülmesi konusunda Bakanlığa istişarı görüş bildirir.

C - Kurul, yılda bir defa tüm kurum ve kuruluşlarda yürütülen nüfus planlaması hizmetlerini rapor halinde yayımlar.

Taşra:

Madde 11 – İl düzeyinde nüfus planlaması hizmetlerini yürütmekten Vali ve İl Sağlık Müdürü yetkili ve sorumludurlar. Nüfus planlaması hizmetlerini il düzeyinde yürütmek üzere İl Sağlık Müdürlüğüne bağlı olarak Aile Planlaması - Ana ve Çocuk Sağlığı Şube Müdürlüğü kurulur.

1) Vali Yardımcısı başkanlığında İl Sağlık Müdürü, Aile Planlaması - Ana ve Çocuk Sağlığı Şube Müdürü ve nüfus planlaması eğitim ve uygulama hizmetlerine katılacak kurum yöneticilerinin bulunacağı toplantıda, kurumların fiziki koşulları, personel ve bunların eğitim durumları ve diğer hususlar dikkate alınarak yürütecekleri nüfus planlaması hizmetleri hakkında karar alırlar. Toplantıda alınan kararlar Vali onayından sonra bu hizmetleri yürütecek kurumlara ve Bakanlığa bildirir.

2) İl Sağlık Müdürü ve Aile Planlaması - Ana ve Çocuk Sağlığı Şube Müdürü il düzeyinde yürütülen hizmetler ile denetleme sonuçlarını kapsayan "yıllık çalışma raporu"nu, Ocak ayı içinde Bakanlığa göndermekle yükümlüdür. Bu raporun ekinde, bir sonraki yıl içerisinde yapılacak çalışmalar ve bu çalışmalarda izlenecek ilke ve yöntemler ile hedeflenen hizmetleri belirleyen "yıllık çalışma programı" da gönderilir.

3) Aile Planlaması - Ana ve Çocuk Sağlığı Genel Müdürlüğü illerden gelen "yıllık çalışma raporu" ile "yıllık çalışma program"larını inceler ve değerlendirir. Programlar doğrultusunda gereken destek, uyarı ve emirler Bakanlıkça il'e bildirilir.

Denetim:

Madde 12 – İl düzeyinde yapılan nüfus planlaması hizmetleri ile bu hizmetleri yürüten personeli Vali ve İl Sağlık Müdürü düzenli ve sürekli olarak denetler. Denetlenen yerlerin sorumluları, denetim sonucunda saptanan eksiklikleri giderir ve yapılan önerileri en kısa zamanda yerine getirir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Nüfus Planlaması Uygulama Yerleri

Nüfus Planlaması Kliniği:

Madde 13 – Bakanlıkça tespit edilecek yataklı tedavi kurumlarında "Nüfus Planlaması Kliniği" açılır. Bu kliniklerin personel ve diğer harcamaları, yataklı tedavi kuruluşunun bağlı olduğu kurumca karşılanır.

1) Bu klinikte çalışan personel aşağıda belirtilmiştir.

A - Bir kadın hastalıkları ve doğum uzmanı,

B - Eğitim görmüş ve yeterlik belgesi almış 2 pratisyen hekim,

C - Eğitim görmüş ve yeterlik belgesi almış iki yardımcı sağlık personeli (hemşire, ebe - hemşire, ebe),

D - Bir sekreter,

E - Bir hizmetli.

2) Bakanlık dışındaki diğer kurum ve kuruluşlara bağlı kliniklere Bakanlık, gerektiğinde araç - gereç, ilaç, verir ve eğitim desteği sağlar.

3) Nüfus planlaması klinikleri aşağıda belirtilen görevlerden tümünü veya kliniğin durumuna göre 11 inci maddenin 1 inci fıkrasına göre belirlenen görevleri yürütür.

- A - Gebeliği önleyici yöntemler hakkında halk ve personel eğitimi yapar,
- B - Bu yöntemlerden gerekeni uygular veya gerekli açıklama yaparak kendilerine gebeliği önleyici ilaç ve araçları verir,
- C - On haftaya kadar olan gebeliklerin rahim tahliye hizmetlerini yürütür,
- D - On haftadan fazla olan gebeliklerde tüzükte belirtilen esaslara göre rahim tahliye hizmetlerini yürütür,
- E - Acil durumlarda rahim tahliye hizmetlerini yapar,
- F - İsteyen kadın ve erkeğe sterilizasyon ameliyatlarını yapar,
- G - Kliniğin yürüttüğü hizmetlerle ilgili bilgileri toplar zamanında Sağlık Müdürlüğüne gönderir.

4) Bir klinikte bulunması gereken araç - gereç, ilaç ve personel standardı tüzük ekinde verilmiştir. Kliniğin belirlenen hizmetine göre bu standartta belirtilen araç - gereç, ilaç ve personelin klinikte bulunması gereklidir.

Aile Planlaması - Ana ve Çocuk Sağlığı Dispanserleri:

Madde 14 – Aile Planlaması - Ana ve Çocuk Sağlığı Dispanserlerinde yürütülecek nüfus planlaması hizmetleri aşağıda gösterilmiştir.

- 1) Nüfus planlaması konusunda halkı belirli bir programa göre eğitir.
- 2) Gebeliği önleyici ilaç ve araçların halka parasız olarak dağıtımını sağlar.
- 3) Kurs görmüş ve "yeterlik belgesi" almış bulunan hekim, hemşire ve ebeler, kurumlarında rahim içi araç uygulamasını parasız olarak yürütür.
- 4) İlde bulunan hastane ve sağlık ocaklarıyla işbirliği yapar.
- 5) Nüfus planlaması hizmetleriyle ilgili tüm bilgi ve istatistikleri zamanında Sağlık Müdürlüğüne verir.

Sağlık Ocakları:

Madde 15 – Sağlık ocaklarında yürütülecek nüfus planlaması hizmetleri aşağıda gösterilmiştir.

- 1) Her yıl bölgesindeki onbeş ile kırkdokuz yaş grubundaki kadın ve erkekleri tespit eder.
- 2) 1 inci bende göre tespit edilen kadın ve erkekleri eğitim programlarına göre ev ziyaretleri sırasında veya sağlık ocağında eğitir.
- 3) Gebeliği önleyici ilaç ve araçların halka parasız olarak dağıtımını sağlar.
- 4) Kurs görmüş ve "yeterlik belgesi" almış bulunan hekim, hemşire ve ebeler, kurumlarında rahim içi araç uygulamasını parasız olarak yürütür.
- 5) İlde bulunan hastane ve Aile Planlaması - Ana ve Çocuk Sağlığı Dispanseri ile işbirliği yapar.
- 6) Nüfus planlaması hizmetleriyle ilgili tüm bilgi ve istatistikleri zamanında Sağlık Müdürlüğüne verir.

Sağlık Evleri:

Madde 16 – Sağlık evlerinde yürütülecek nüfus planlaması hizmetleri aşağıda gösterilmiştir.

- 1) Her yıl bölgesindeki onbeş ile kırkdokuz yaş grubundaki kadın ve erkekleri tespit eder.

- 2) 1 inci bende göre tespit edilen kadın ve erkekleri ev ziyaretleri sırasında veya sağlık evinde eğitir.
- 3) Gebeliği önleyici ilaç ve araçların halka parasız olarak dağıtımını sağlar.
- 4) Kurs görmüş ve "yeterlik belgesi" almış bulunan sağlık evi ebese, bağlı bulunduğu sağlık ocağının denetimi altında rahim içi araç uygulamasını parasız olarak yürütür.
- 5) Nüfus planlaması hizmetleriyle ilgili tüm bilgi ve istatistikleri zamanında sağlık ocağına verir.

Muayenehaneler:

Madde 17 – Gebeliği önleyici ve sonlandırıcı yöntemleri muayenehanelerinde uygulayacak yetkili olan hekimler, tüzükte belirtilen gerekli koşulları sağlamak ve araç - gereçleri bulundurmak zorundadırlar.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

İşyerlerinin Nüfus Planlaması Hizmetleri:

Madde 18 – İkiyüz ve daha yukarı sayıda işçi çalıştıran resmi ve özel tüm kurum ve kuruluşlarla, işyerleri bir "Nüfus Planlaması Eğitim ve Uygulama Bölümü" açtıkları takdirde isteyenlere Bakanlıkça gerekli destek sağlanır. İşyerlerinde açılan Nüfus Planlaması Eğitim ve Uygulama Bölümü yürüttükleri nüfus planlaması hizmetleriyle ilgili bilgileri buldukları yerin sağlık yöneticisine her ayın sonunda verir.

Yürürlükten kaldırma:

Madde 19 – 6/12/1965 tarihli ve 12169 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Nüfus Planlaması Yönetmeliği" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük:

Madde 20 – 832 sayılı Kanununun 105 inci maddesi uyarınca Sayıştay görüşü alınan bu Yönetmelik Resmi Gazetede yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 21 – Bu yönetmelik hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.